

48-72 Aylık Çocuğu Olan Babaların İletişim Engellerine Yönelik Görüşleri

Opinions of Fathers with 48-72 Months-Old Children Regarding Communication Barriers

Nurşen Karakuş¹, Gülay Temiz²

¹Sorumlu Yazar, Uzman, Selçuk Üniversitesi Çocuk Gelişimi Programı Doktora Öğrencisi, nurs1210@gmail.com, (<https://orcid.org/0000-0002-9096-4887>)

²Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, gtemiz@selcuk.edu.tr, (<https://orcid.org/0000-0002-8428-8966>)

Geliş Tarihi: 23.03.2024

Kabul Tarihi: 20.08.2024

ÖZ

48-72 aylık çocuğu olan babaların iletişim engellerine yönelik görüşlerinin incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada; Konya İli Selçuklu İlçesi'nde ikamet eden farklı demografik özelliklere sahip 48-72 ay çocuğu bulunan 15 baba ile yarı yapılandırılmış sorularla çocuklarıyla olan iletişimlerinde iletişim engellerine yönelik görüşleri ele alınmıştır. Babaların demografik özelliklerine yönelik bilgileri "Kişisel Bilgi Formu" ile iletişim engellerine yönelik görüşleri ise "Görüşme Formu" kullanılarak alınmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen kullanılmıştır. Toplanan veriler yoluyla dört tema elde edilmiştir. Bu temalar "Tanımlama", "Çözümleme", "Tutum" ve "Çıktılar" olarak isimlendirilmiştir. Araştırma sonucunda babaların iletişim engellerine yönelik bilgi sahibi oldukları, çocuklarıyla iletişimlerinde sorunlar yaşadıklarında çocuğun iyi olma hali adına çözüm yolları aradıkları ve çocuklarına destek oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucuna yönelik öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Baba, Çocuk, İletişim Engelleri, Nitel Araştırma

ABSTRACT

In this study, which aims to examine the views of fathers with 48-72-month-old children on communication barriers, 15 fathers with 48-72-month-old children with different demographic characteristics residing in Selçuklu District of Konya Province were discussed through semi-structured questions about their views on communication barriers in their communication with their children. The information about the demographics of the fathers was obtained using the "Personal Information Form" and their views on communication barriers were obtained using the "Interview Form". Phenomenological design, one of the qualitative research methods, was used in the study. Four themes were obtained through the collected data. These themes are called as "Identification", "Analysis", "Attitude" and "Outcomes". As a result of the research, it was concluded that fathers have knowledge about communication barriers, seek solutions for the well-being of the child when they experience problems in their communication with their children and support their children. Suggestions were made for the results of the research.

Keywords: Father, Child, Communication Barriers, Qualitative Research

GİRİŞ

Birey kendisini, çevresini, yaşadığı toplumu etkileyen ve iletilere maruz kaldığı bir iletişim sürecinin içine doğar. İletişim; beden dili, jest ve mimikler yoluyla kişiler arasında bilgi alışverişini sağlayan, duygu ve düşüncelerin aktarılmasına yardımcı olmayı da ifade eden ve bireylerin yaşamlarını sürdürmeleri için gereksinim duydukları bir süreçtir (Gürtüz & Temel Eğinli, 2015; Kaya vd., 2023; Kıray, 2018; Meriç, 2017). İletişim engelleri; içinde yaşadığı durumu anlatmak isteyen bireye yönelik olarak alay, emir, yargılama gibi tepkiler verilerek, anlatan kimsenin susmasına veya olumsuz duygulara kapılıp içine kapanmasına neden olan iletişim sorunlarıdır (Navaro, 2020). Bir sorun yaşadığında, kendisini hayal kırıklığına uğramış, korkmuş, kafası karışık, mutsuz ya da isteği yerine getirilmemiş hissettiğinde anne babanın ya da iletişimde olduğu bireyin çocuğa yönelttiği kişiliğini hedef alan olumsuz sözlü mesajlar, iletişim engelleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuğun böyle hissettiği durumlarda gerçeklerden bahsetmek ya da bilgi vermek iletişimin devamlılığını engelleyebilir, direnç yaratabilir ve çocuğun sorun çözme sürecini sekteye uğratabilir (Gordon, 2015; Tutar & Yılmaz, 2005). Gordon (2023)'a göre on iki iletişim engeli vardır. Bunlar; emir vermek, uyarmak, ahlak dersi vermek, öğüt vermek, nutuk çekmek, yargılamak, övmek, isim takmak, yorumlamak, güven vermek, araştırmak ve sözünden dönmektir. İletişime geçen kişiler arasında uyum sağlanamadığından veya bu uyumun sağlanması için gereken geri bildirim yanlı değerlendirilmesinden dolayı iletişim engelleri ortaya çıkmaktadır.

Erken çocukluk döneminde çocuklar için ailenin rol model olması oldukça önemlidir. Çocuğa rol model olan anne babalar etkili iletişim becerileri kazanmasında kılavuzluk eder (Erkan, 2020 Yağan Güder & Ata, 2018). Karşılıklı etkileşime dayalı, olumlu bir baba çocuk ilişkisi ebeveynin kendine yönelik yetkinlik hissetmesini sağlar. Çocuğun dil zekası, sosyal ve duygusal gelişimi, psiko sosyal uyumunda babanın aktif rolünün olumlu etken olduğu bilinmektedir (Demirtaş Zorbaz, 2018; Kartal, 2020). Etkili iletişim tecrübeleri kazanan çocuklar, dili etkili bir şekilde kullanarak, duygu ve düşüncelerini açık ve anlaşılır bir şekilde ifade ederek diğer insanlarla etkileşimlerinde başarılı olabilirler. Araştırmalar; bakım faaliyetlerine babaların olumlu katılım sağlamanın, aile uyumunu geliştirdiğini, ailenin duygusal esenliğini desteklediğini, çocuğun temel gelişim aşamalarında da önemli rol oynadığını belirtmektedir. Tarihsel, kültürel ve ailevi ideolojiler; babaların oynadığı rolleri farklılaştırır, babaların çocuklarıyla geçirdikleri mutlak süreyi, onlarla paylaştıkları etkinlikleri ve hatta belki de baba-çocuk ilişkilerinin kalitesini şekillendirir. Babalar, davranışları, tutumları ve ilettikleri mesajlar aracılığıyla çocuklarını doğrudan etkiler. Olumlu baba-çocuk ilişkileri yaşayan çocuklar, güvenilir ve destekleyici bilişsel beceriler kazanarak başkalarına yönelik olumlu tutum geliştirebilirler (Arabacı, 2011; Jamal vd., 2022; Sezgin, 2022; Yavuzer, 2016).

Bireylerarası iletişimle ilgili çalışmaların yapılması, bu konuda iyi yönde gelişmeler yaşanması bakımından önemlidir (Owen & Bugay, 2014). Okul öncesi dönemde çocukların babalarıyla olumlu iletişim halinde olmaları onların sağlıklı gelişimlerine katkı sağlamaktadır (Gözün Kahraman & Yuvacı, 2020; Uzun vd., 2019; Yavuzer, 2016). Alanyazında aile içi iletişime yönelik birçok çalışmaya rastlanmıştır (Aktaş Akgöz, 2017; Arabacı & Ömeroğlu, 2016; Boyukmedar, 2022; Çağlar, 2019; Çınar, 2022; Erdoğan, 2022; Önder vd., 2015; Sarısoy, 2021). Anne-baba ilişkileri, erken çocukluk döneminde çocukların sosyal-duygusal gelişimi için en önemli bağlamlardan biridir (Lee vd., 2023; Üstün 2020). Erken çocukluk döneminde sağlıklı iletişim becerileri kazanmış olması; çocuğun ileriki yaşamında başkalarıyla etkili iletişim kurabilmesi, kendi duygu ve düşüncelerini rahatlıkla ifade edebilmesi açısından önemlidir. Aile çocuk iletişimde iletişim engelleri, kendini ifade etmeye çalışan çocuğun susmasına, konuyu değiştirmesine ya da önemsenmediği duygusuna kapılarak, kırılıp küsmesine neden olabilir. Çocuğun iletişim becerileri edinmesinde ailede rol model olan anne kadar baba da önemli yere sahiptir. Yapılan araştırmalar babanın çocuğun gelişimi üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur (Çağdaş 2022; Derman & Başal, 2013; Işık, 2023; Karcı & Topkaya, 2023; Yağan Güder & Ata, 2018). Çocuğun özgüven gelişiminde, psikolojik iyi oluşunda, duygularını ifade

becerileri kazanmasında büyük bir role sahip olan babaların katıldığı araştırmalara ihtiyaç vardır. Babaların iletişim becerilerine yönelik görüş ve algıları konusunda literatüre katkı sağlaması açısından bu çalışmanın faydalı olacağı düşünülmektedir. Bu bilgiler doğrultusunda araştırmanın amaçları řu şekilde belirlenmiştir.

Araştırmanın amaı 48-72 aylık çocuğu olan babaların iletişim engellerine yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. 48-72 aylık çocuğu olan babaların iletişim engellerine sahip olma durumları nasıldır?
2. 48-72 aylık çocuğu olan babaların iletişim engellerine yönelik görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen kullanılmıştır. Yıldırım ve şimşek (2011)' e göre fenomenolojik araştırmalarda veri kaynakları; araştırılmak istenen olguyu deneyimleyen bireylerdir. Fenomenolojinin temel amaı bir fenomenle ilgili bireysel deneyimleri evrensel nitelikteki bir açıklamaya indirgemektir (Cresweel, 2013). Araştırmada fenomenolojik yaklaşım yöntemiyle "48-72 aylık çocuğu olan babaların iletişim engellerine yönelik görüşleri" incelenmiştir. Veriler, ses kaydı veya online program üzerinden yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır.

Araştırmanın rnekleme amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Konya İli Selçuklu İlçesi'nde 48-72 ay çocuğu bulunan ve çocukları aynı anaokuluna devam eden farklı demografik özelliklere sahip 15 baba çalışmaya dahil edilmiştir. Katılımcı babalar B1, B2, B3,..., B15 şeklinde kodlanmıştır.

Tablo 1.

Katılımcı	Yaş	. Durumu	Meslek
B1	38	Lisans	ğretmen
B2	38	Lisans	Fizyoterapist
B3	32	Lisans	ğretmen
B4	38	Lisans	ğretmen
B5	41	Lisans	Bankacı
B6	34	Y. Lisans	ğretmen
B7	45	Y. Lisans	Esnaf
B8	33	Lisans	Memur
B9	45	Lisans	Memur
B10	34	Lisans	Mühendis
B11	36	Lisans	Esnaf
B12	40	Y. Lisans	K. İletişim Koordinatörü
B13	47	Lisans	Doktor
B14	43	Lisans	Memur
B15	30	Lisans	zel Sektör alışanı

Tablo 1' de katılımcı babaların 9'u 30-39 yaş, 6'sı ise 40- 47 yaş arasındadır. ğrenim durumuna göre babaların 12'si lisans, 3' yüksek lisans mezunudur. Çalışma durumuna göre 15 babanın 9'u kamu kuruluşunda, 4' özel sektörde, 2'si ise esnaf olarak çalışmaktadır.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada öncelikle 27.11.2021 tarihinde Selçuk Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 2021/1841 nolu kararla etik kurul onayı alınmıştır. Çalışmaya katılacak babalara onam formu imzalatılarak onamları alınmış ve gönüllü katılımları sağlanmıştır. Çalışmaya gönüllü olarak katılan babaların demografik bilgilerine ulaşabilmek için "Kişisel Bilgi Formu" çocuklarıyla olan iletişimlerinde iletişim engellerine yönelik görüşlerini belirlemek için ise "Görüşme Formu" kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda; katılımcı babaların yaşı, öğrenim durumu ve mesleklerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Babaların çocuklarıyla olan iletişimlerinde; iletişim engellerine yönelik soruların bulunduğu görüşme formunun oluşturulmasında öncelikle literatür taraması gerçekleştirilmiştir, 2 başlangıç, 7 içerik ve 1 tamamlayıcı soru olmak üzere toplam 10 sorudan oluşan görüşme soruları; araştırmacılar tarafından oluşturularak 3 alan uzmanının onayına sunulmuş ve 48-72 aylık çocuğu olan babaların iletişim engellerine yönelik görüşlerini analiz edebilecek türden sorular olduğu sonucuna varılmıştır. Babaların iş yaşamlarının yoğunluğu ve çalışma saatleri de dikkate alınarak onların talepleri doğrultusunda yüz yüze ya da Online görüşme zamanı belirlenmiştir. Araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden katılımcı babalarla ortak görüşme günleri belirlenmiş, Online ve yüz yüze görüşme kayıtlarının gizli tutulacağına bilgisi katılımcılarla paylaşılmıştır. Oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak veriler; derinlemesine ve bireysel görüşmeler ile toplanmıştır. Her biri 20-30 dakika süren görüşmeler elektronik olarak kayıt altına alınmıştır. Araştırmacılar objektif olmaya ve katılımcı dilini yargılamamaya itina etmişlerdir.

2.3. Verilerin Analizi

Görüşme kayıtları yazılı ortama aktarılmış ve katılımcı babaların kendilerine gönderilerek doğru anlaşılıp anlaşılmadığı konusunda babaların bilgisine başvurulmuştur. İçerik analizi yöntemiyle araştırmacılar tarafından veriler incelenerek genel kodlar oluşturulmuştur. Temalar oluşturulurken tümevarım tekniği kullanılarak temalar oluşturulmuştur. Bu aşamanın ardından basit seçkisiz yöntemle veri setinden 2,5,7,8,9,11,13 numaralı katılımcıların görüşme notları ve araştırmacı tarafından belirlenen kodlar çocuk gelişimi alanında nitel araştırma deneyimine sahip bir uzmana gönderilmiş ve görüşme notlarını kodlaması istenmiştir. Güvenirlik oranının belirlenmesi amacıyla araştırmacılar ve uzmanın değerlendirmesi kıyaslanmıştır. Saptanan farklı kodlamalarda ise ortak değerlendirme sonrasında görüş birliği sağlanmıştır. Görüş birliği / Görüş birliği + Görüş ayrılığı x 100 formülü kullanılarak hesaplama yapılmıştır. Patton (2014)'un bildirdiğine göre kodlama denetimine göre kodlayıcılar arası görüş birliğinin en az %80 olması beklenmektedir. Araştırmanın kodlayıcılar arası güvenirliliği %88,6 olarak bulunmuştur. Çalışma sonucunda "Tanımlama, Çözümleme, Tutum ve Çıktılar" olmak üzere dört tema belirlenmiştir.

BULGULAR

Tablo 2.

Kodlar ve Temalar

<i>Göz kontağı</i>	<i>Tanımlama</i>
<i>Net bir dil</i>	
<i>Olumsuz Davranışlar</i>	
<i>Nedenini Öğrenme</i>	<i>Çözümleme</i>
<i>Destek Olma</i>	
<i>Öğüt Verme</i>	
<i>Rol Model Olma</i>	
<i>Çocuğa Karşı Tutum</i>	<i>Tutum</i>
<i>Özgüven</i>	<i>Çıktılar</i>
<i>Güven</i>	
<i>Ego</i>	
<i>Hayal Kırıklığı</i>	
<i>Mükemmeliyetçilik</i>	
<i>Gereksiz Özgüven</i>	

Tablo 2' ye göre araştırmada babalara yöneltilen soruların cevapları kategorize edilerek incelenmiş, "Tanımlama" "Çözümleme" "Tutum" ve "Çıktılar" temaları katılımcı babaların 48-72 aylık çocuklarıyla iletişim engellerine yönelik görüşlerini içeren bulgular olarak belirlenmiştir. Tanımlama 3 kod, çözümleme 4 kod, tutum 1 kod ve çıktılar teması 6 kod olmak üzere toplam 14 kod belirlenmiştir.

Tablo 3.*Tanımlama Temasına Yönelik Bulgular*

<i>Temalar</i>	<i>Kategoriler</i>	<i>Katılımcı Görüşleri</i>
<i>Tanımlama</i>	<i>Göz kontağı</i>	<i>B5-</i> “İyi bir iletişim gözlerle olmalı bence, bakımımızdan karşımızdaki kişi ne söylediğimizi anlamalı.”
		<i>B9-</i> “İyi bir iletişim göz göze gelerek, çocuğun boy seviyesine eğilerek, onunla konuşarak, güzelce anlatmakla olur.”
		<i>B13-</i> “İki tarafında göz temasının olduğu, karşısındakinin kendisini anladığı ve dinlediği hissini tam verildiği, konuştuklarının uçup gitmediğinin bilindiği bir iletişim, iyi iletişimdir.”
<i>Net bir dil kullanımı</i>	<i>B1-</i> “İyi bir iletişim, iletilen mesajların net olarak karşı tarafa ulaştığı, anlatılmak istenilenin yerini bulduğu iletişimdir. Verilmek istenen mesajın karşı tarafa net, açık bir şekilde verilmesi, karşı tarafında mesajı doğru anladığına dair dönüt vermesidir.”	
	<i>B3-</i> “Çocuğun anlayacağı, net bir dile sahip, çocuğun duygusal ve dönemsel özelliklerini karşılayan, iki yönlü bir iletişim olmalıdır.”	
<i>Olumsuz Davranışlar</i>	<i>B1-</i> “Bazen duymazdan gelmesi, benzer şikâyetlerin süreklilik arz etmesi, zamansız isteklerde bulunması ve çocuğun isteklerinin karşılanmadığı durumlarda, ağlama, bağırma gibi agresif davranışlar sergilemesi.”	
	<i>B7-</i> “İşten eve döndüğümde onu ekran karşısında buluyorum. Ekranı kapatmasını istediğimde saldırgan davranışlar sergiliyor. Bazen onun hızına ayak uyduramadığımı da düşünüyorum.”	

Katılımcı babalara” iyi bir iletişimi nasıl tanımlarsınız?” sorusu yöneltildiğinde gözlerin iletişim sürecine dahil olduğu, **göz kontağı** kurularak yapılan iletişimin daha etkili olacağı inancında olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca karşıdaki kişiye değer verildiğinin hissettirilmesinin iletişimi olumlu yönde etkileyeceğini vurgulamışlardır. Katılımcı babalar kaliteli bir iletişim için **net bir dil** kullanmanın ve bunun sonucunda iletişimde geri bildirim almanın da önemli etkenleri olduğundan bahsetmişlerdir. “Çocuğunuzla iletişim sürecinde karşılaştığımız sorunlar nelerdir” sorusuna ise çocuklarının ağlama, bağırma, inatçılık, agresif olma, saldırganlık gibi **olumsuz davranışlar** sergiledikleri katılımcı babaların ifade ettikleri Tablo 3 ‘de görülmüştür.

Tablo 4.*Çözümleme Temasına Yönelik Bulgular*

<i>Temalar</i>	<i>Kategoriler</i>	<i>Katılımcı Görüşleri</i>
<i>Çözümleme</i>	<i>Nedenini Öğrenme</i>	<i>B1-</i> “Ne dediler? Sen kendini nasıl hissettin? Bu durumda sen ne yaptın? Daha farklı neler yapabiliirdin bunun üzerine konuşalım mı? Gibi sorularla durumu anlamasına ve çözüm yolları geliştirmesine destek olmaya çalışırdım.”
		<i>B3-</i> “İlk olarak onunla neden alay ettiklerinin öğrenmeye çalışır ve durumu analiz ederim.”
		<i>B5-</i> “Hemen olaya müdahale ederim ve bu kötü sözlerin sahibini araştırıp sebebini sorarım”
		<i>B 6-</i> “Öncelikle neden alay ettiklerini öğrenirim.”
		<i>B10-</i> “Onunla alay ettikleri konunun ne olduğunu öğrenmeye çalışırım.”
		<i>B11-</i> “Tam olarak neden olduğunu sorarım. Ne yaşandığını sorarım.”
		<i>B13-</i> “Hangi konuda alay edildiğini öğrenip gerçek bir problemse düzeltilmesi için yardımcı olurum.”
<i>Destek Olma</i>		<i>B3-</i> “Çocuğumla bu konuda konuşur ve onu yüreklendiririm. Kendisiyle alay edilmesinin onu duygusal olarak alta çekmemesi için alt mesajlar veririm.”
		<i>B6-</i> “Çocuğuma üzülmemesi gerektiğini belirtirim. Çocuklar arasında bu tür olayların çok yaşandığını söyleyip arkadaşlarına yarın duygularını açık bir şekilde anlatmasını tavsiye ederim.”
		<i>B7-</i> “Zor bir durum yaşadıklarını, anlatması için onu desteklerim. Arkadaşların bu şekilde davrandığında ne hissettiğini sorarım. Duygusunu yansıtmaya çalışırım ve zorbalıkla ilgili kısa bir sohbet ederim ve benzeri şeyler.”
		<i>B13-</i> “Hangi konuda alay edildiğini öğrenip gerçek bir problemse düzeltilmesi için yardımcı olurum.”
<i>Öğüt Verme</i>		<i>B9-</i> “O çocukların yaptıklarının doğru olmadığını, o çocuklarında kusurları olabileceğini unutmamaları gerektiğini söylerim. Herkesin kusuru olabilir. Onunla dalga geçmek değil, o çocuğun yerine kendilerini koyabilmelerini söylemesini isterim.”
		<i>B14-</i> “Arkadaşlarına ağlamadan kendini ifade edebilirsin. Sen cesur ve akıllı bir çocuksun. Başkası ile alay etmenin doğru bir davranış olmadığını söz ve hareketlerinle anlatabilirsin.”
		<i>B3-</i> “Onunla birlikte aynı eylemi ben de yaparım.”
<i>Rol Model Olma</i>		<i>B5-</i> “Biz dilini denerim “haydi dişimizi fırçalayalım, beraber süt içmeye ne dersin? Gibi cümlelerle sorunu ortadan kaldırmayı denerim.”
		<i>B14-</i> “Haydi bakalım ben yüzümü yıkayacağım. Benimle birlikte sen de yüzünü yıkar mısın? Veya yıkamak ister misin? ya da şarkı eşliğinde severek yıkamasını sağlarım. Elimde süt bardağı ile gelip of bu süt ne kadar lezzetli kim içecekmiş bu sütü benim tatlı kızım mı gibi yaklaşımlarla. Aman Allahım! bu fırça ne güzel bu macun ne kadar tatlı dişlerimizde bembeyaz olacak. Haydi! koş lavaboya. Sen mi? önce fırçalayacaksın derim.”

Tablo 4’den elde edilen verilerde katılımcı babalara “Çocuğunuz okuldan eve ağlayarak geldi ve ‘baba bugün arkadaşlarım okulda benimle alay ettiler’ dedi. Ona yardımcı olmak için ne yaparsınız?” sorusu yöneltildiğinde; katılımcı babaların büyük bir çoğunluğu alay eden çocuğun davranışının **nedenini öğrenmek** istediklerini belirtmişlerdir. Katılımcı babalardan B3, B6, B7 ve B13 çocuklarıyla bir arkadaşı alay ettiğinde çocuklarına nasıl **destek olabilecekleri** konusunda çözüm önerilerini dile getirmişlerdir. B8, B9 ve B14’ün ifadeleri değerlendirildiğinde

çocuklarıyla iletişimlerinde zaman zaman **öğüt verdikleri** görülmektedir. “Çocuğunuzla konuşurken ‘kalk yüzünü yıka, sütünü bitir, dişlerini fırçala, televizyonu kapa’ vb iletiler gönderiyorsunuz ve bunların olumsuz iletiler olduğunu düşünüp çocuğunuza yönelik bu olumsuz iletilerinizden kurtulmak istiyorsunuz. Bunu nasıl başarabileceğinizi düşünüyorsunuz?” sorusuna ise katılımcı babaların B3, B5 ve B14’ün ifadelerinden yola çıkarak çocuklarına olumsuz iletiler verdiklerini hissettiklerinde **rol model olarak** çocuklarında davranış değişikliği geliştirmeye çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 5.

Tutum Temasına Yönelik Bulgular

<i>Temalar</i>	<i>Kategoriler</i>	<i>Katılımcı Görüşleri</i>
Tutum	Çocuğa Karşı Tutum	<p>B1- “Başta sen dili olmak üzere yargılayıcı, suçlayıcı, aşağılayıcı vb. kullanılan iletişim engellerinin kişiliğe etki edeceğini düşünüyorum.”</p> <p>B3- “Aile içi iletişimde en büyük engelin emir vermek olduğunu düşünüyorum. Emir vermek gibi tek yönlü bir iletişimin baba ve çocuk arasındaki sağlıklı iletişimi ketleyeceği ve babayı salt otoriter figür haline getireceği kanısındayım. Aynı zamanda çocuğa verilen sözlerin tutulmaması, onunla alay edilmesi ve hafife alınmasının da iletişimde lokomotif engel olduğunu düşünüyorum.”</p> <p>B12- “Bence aile içindeki en büyük engeli iletişime açık olmamak, ne düşündüğünü, ne istediğini net bir dille ifade etmemek yalın ve şeffaf olmamak, tripsel tavırlar takınmak ve karşındakinin sürekli zihin okumasını beklemek ki bu olası değil o sebeple ilişkilere ket vuruyor.”</p>

Katılımcı babalara; “Aile içi iletişimde iletişim engelleri diye bir kavram var. Sizin iletişim engelleri ile ilgili düşünceleriniz nedir?” sorusuna yönelik babalar aile içi iletişimde iletişim engellerine yönelik düşüncelerini açıklarken emir verme, alay etme, otoriter tavır takınma, üstünlük taslama, açık ve net olmama gibi **çocuğa karşı tutumlarının çocuklarıyla olan** iletişimlerini olumsuz yönde etkileyeceğini ifade ettikleri Tablo 5’ de görülmektedir.

Tablo 6.

Çıktılar Temasına Yönelik Bulgular

<i>Temalar</i>	<i>Kategoriler</i>	<i>Katılımcı Görüşleri</i>
Çıktılar	Özgüven	<p>B4- “Çocuğunun sosyal becerileri iyi, özgüvenli ve olumlu iyimser düşünen bir birey olmasına katkı sağlar.”</p> <p>B6- “Bir kız çocuğunun babası ile sağlıklı bir iletişim kurması onun özgüveni açısından oldukça önemlidir.”</p> <p>B9- “Kendini ifade edebilen, kendine özgüveni olabilen, kendini savunabilen, kendisiyle barışık ve kendini seven bir birey olarak topluma karışır.”</p> <p>B12- “Doğru iletişim; çocuğu daha özgüvenli, daha doygun daha dolu bir birey yaparken, babaya baba olma hazzını yaşatıyor.”</p>
	Güven	<p>B7- “Güven duygusu aşular çocuğuna bildiğim kadarıyla anneler şefkatleriyle çocuklarının duygularını beslerken babalar çocuklarını yani dışarıdaki hayata geleceğe hazırlamakla sorumludur. Bununda yapabildikleri kanal güven onlarda oluşturabilecekleri güven duygusuyla oluşacağını düşünüyorum.”</p>
	Ego	<p>B1- “İlk bakışta olumlu etkileri olmakla birlikte çocuğun kendi hatalarını görmesini engeller. Her zaman mükemmel olunamayacağı, hata yapmasının</p>

	<i>da normal olabileceği seçeneği elinden alınmış olur. Çocuğun şişmiş bir egoya sahip olmasına neden olur”</i>
Hayal Kırıklığı	<i>B10- “Olumsuz etkilerinden biri de karşılaştığı ilk başarısızlıkta büyük hayal kırıklığı yaşaması.” B12- “Toplum içine karıştığında bazı gerçekler gün yüzüne çıkabilir ve o bunu incitebilir. İletişimin dozu çok önemli övgüde de yergide de” B13- “Olumlu iletiler iyidir ama sınırsız olursa yalancı bir şekilde bulutların üzerinde olmasını sağlar. Bulutların üstünden düşmek çok kırıcı ve yaralayıcı olur.”</i>
Mükemmeliyetçilik	<i>B7- “Hepimiz insanız, mükemmel değiliz bu tarz geri bildirimlerle çocuğu mükemmel olmaya zorlarsanız diye düşünüyorum. Yaptığı şeyden çok çabasını takdir etmek gerekir. Bence örneğin, bir resim gösterdiğinde ne güzel renkte kullanmışsın. Sence bu resim güzel yapan nedir gibi sorularla yaklaşabiliriz.”</i>
Gereksiz Özgüven	<i>B6- “Gereksiz bir özgüven yüklemesine neden olabilir. Bunun sonucunda çocuk ne yaparsa hatasız ve kusursuz bir iş yaptığını düşünebilir.” B9- “Çocuk aşırı özgüvenli olabilir. Boş yere de çocuğu sürekli övmemeli. Gerçekten olumlu şeyler yaptığında pohpohlanabilir. Ama ayar çok önemli. Gerektiği kadar, gerektiği zamanda.” B11- “Yaptığı hataların farkına varmaz. Gereksiz bir özgüven oluşur.” B14- “Her zaman bu ifadeleri kullanmak, çocukta nasıl olsa ben her şeyi güzel, harika yapıyorum, doğru da olsa yanlış da olsa yapmaya devam edebilirim, kanısına vardırım.”</i>

“Bir babanın çocuğuyla sağlıklı bir iletişim kurmasının kendisine ve çocuğuna ne gibi olumlu etkileri olur?” sorusuna babalar sağlıklı bir iletişim kurmanın çocuğa **özgüven ve güven** kazandıracağını belirtmişlerdir. Ayrıca babalara “ Çocuğunuza sürekli ‘bence harika bir iş yapıyorsun, kusursuz çok güzel’ gibi iletiler vermenin ona ne gibi etkileri olur? ” sorusuna ise bu iletilerin çocuğa etkileri olduğu konusunda **ego, hayal kırıklığı, mükemmeliyetçilik ve gereksiz özgüven** kazandıracağı konusunda ortak düşüncelere sahip oldukları Tablo 6’da görülmüştür.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Tablo 3’ den elde edilen veriler doğrultusunda katılımcı babalar; net bir dil kullanımı ve göz kontağı kurmanın çocuklarıyla iletişimlerdeki öneminden bahsetmişlerdir. Çetin ve Sertbaş (2024)’ın çalışmalarında katılımcılar etkili iletişimi tanımlarken; tarafların birbirlerini anladıkları, çift yönlü pozitif bir etkileşim olarak tanımlamışlardır. Literatürde iletişimde göz kontağının önemi ile ilgili çalışmalarda Wever vd. (2024) depresyonda olan ve olmayan ergenlerin ebeveynleriyle uzun süreli göz teması kurmalarının, ergenlerin göz temasına özellikle duyarlı olduklarını ve ebeveynlerinin bakışlarına güçlü bir şekilde yanıt verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Aydın ve Baştuğ (2024) ilkökul öğrencilerinin istenmeyen davranışları karşısında katılımcı öğretmenlerin öğrencileriyle iletişimlerinde göz temasına başvurduklarını ifade etmişlerdir. Göz kontağı, gülümseme ve ağlama ile başlayan ilk somut iletişim okul öncesi dönemde sözel iletişime dönüşür. Çocuğun dil gelişimiyle paralel olan iletişim davranışları ise jest, mimik, etkin dinleme ve göz kontağıdır.Çocuğun gelişimi paralelinde iletişim çocukların kişiliklerini, benliklerini, algılarını ve davranışlarını şekillendirir (Batu vd., 2024; Kaya vd., 2023; Önder vd., 2015). Downshire ve Grew (2016)’e göre yüz yüze ilişkide sözsüz iletişim gerçek bir bağ kurma ve yakınlık hissi verir. Navaro (2020)’ya göre ebeveynler çocuklarıyla iletişimlerinde çocuğun yüzüne yönelip göz kontağı kurarak çocuğun söylediklerinin ötesinde mesajlar alabilirler. Tutar ve Yılmaz (2005)’a göre iletişim karşı tarafın tutum ve davranışlarında değişiklik yapılması için anlaşılabilir mesajların gönderilmesidir. Salim (2022)’e göre babaların sağlıklı bir iletişim kurmaları etkin dinleme, göz kontağı, beden dili, dokunma gibi sözsüz iletişim yöntemlerini

kullanmalarına bağlıdır. Katılımcı babalar özellikle çocuklarıyla iletişimlerinde çocuğun göz hizasına inerek göz kontağı kurma ve net bir dil kullanımının sağlıklı bir iletişim için gerekli olduğunu iletişimde çocuğa değerli olduğu hissini verdiğini ifade etmişlerdir. Babaların çocuklarının okul öncesi eğitim kurumuna devam etmekte olmaları, okul öncesi eğitim programında aile katılımı çalışmalarlarıyla birlikte, okul tarafından yapılan anne baba çocuk eğitimine yönelik konferanslara, babaların katılmaları çocukla olan iletişimde göz kontağı kurmanın ve net bir dil kullanımının önemi konusunda bilgi sahibi oldukları sonucuna varılabilir.

Babalar çocuklarıyla iletişim sürecinde karşılaştıkları sorunları karşısında çocuklarının ağlama, bağırma, inatçılık, agresif olma gibi **olumsuz davranışlar** sergilediklerini ifade etmişlerdir. Babalar çocuklarının bitmek bilmeyen isteklerine cevap vermede zorlandıklarını bunun sonucu olarak çocuklarının kendilerine olumsuz davranışlarla karşılık verdiklerini belirtmişlerdir (bkz. Tablo 3). Selçuk (2022) çocuklar haz odaklı olduklarından bekleme sevmeyi, isteklerini hemen elde etmek isterler. Çağdaş (2022) çocuğun davranışlarının kabulü, anne ve babaların çocuğun davranışına tanık olduğunda o an yaşadığı duygulara bağlıdır. Anne babanın kendisini mutlu hissettiği, herhangi bir sağlık sorununun olmadığı, yetiştirmesi gereken acil bir işinin olmadığı, eşiyile tartışmadığı vb. zamanlarda çocuğunun bir çok davranışını kolay kabul eder. Fakat çocuğun davranışı oluştuğunda anne baba olumsuz duygular yaşıyorsa, kendisini rahatsız hissediyorsa davranışı kabul etmekte zorlanır. Babalar çocuklarının ekran karşısında geçirdikleri sürenin gereğinden fazla olmasından dolayı tepki göstermeleri sonucunda çocuklarıyla iletişimlerinde sorunlar yaşadıklarını da bildirmişlerdir. Bağcı Çetin (2024) araştırmasında dijital araçlar ile etkileşimin bilinçsiz ve yanlış kullanım maruziyetlerinin çocuklar için istenmeyen sonuçlar doğurabileceği ifade etmiştir. Dolayısıyla çocuklarda görülen olumsuz davranışların bir nedeni de uzun süre ekran kullanımı olabilir. Aynı zamanda babalar çocuklarındaki olumsuz davranışların ortaya çıkma nedenlerinden birinin de çocuklarının aşırı hareketliliği karşısında onların hıza ayak uyduramamaları olduğunu söylemişlerdir. Katılımcı babaların tamamının çalışıyor olmaları, çalışma saatlerinin getirmiş olduğu yoğun iş yaşantısının sorumluluklarını arttırıyor olması, yoğun tempo sonucunda eve dönüşlerinde çocuğun beklentilerinin fazla olması, babanın da dinlenme ihtiyacının olması ve bu durumda iletişimde çocuğuna uygun mesajlar verememesi sonucunda çocuklarında olumsuz davranışlar oluşmasına neden olabilir. Katılımcı babaların ifadelerinden, çocuklarına olan tahammüllerinin azaldığı sonucu çıkarılabilir.

Tablo 4’de katılımcı babalar okulda çocuklarıyla arkadaşlarının alay ettiğinin varsayıldığı bir durumda çocuklarını cesaretlendirmek, çocuğun problemi kendisinin çözmesi için yardımcı olmak, çocuğa kendini değerli hissettirmek, onu sakinleştirmek, yetişkinden yardım istemesini sağlamak, çocuğun böyle bir durumda nasıl hissettiğini öğrenmek gibi çözüm önerileri getirdiklerini belirtmişlerdir. Dolayısıyla babaların; çocuğun alay eden arkadaşının davranışının nedenini öğrenme, çocuğa destek olma, öğüt verme, ve rol model olma konularında birleştikleri sonucuna ulaşılmıştır. Lamb (2010) babaların çocukların akran ilişkilerini üç şekilde etkilediğini; çocuklarla olan ilişkilerinin kalitesi yoluyla, doğrudan tavsiye/denetim yoluyla, çocukların akranlarıyla iletişim fırsatlarını kolaylaştırarak/sınırlayarak olduğunu ifade etmiştir. Bu araştırmada katılımcı babaların çocuklarına olumsuz iletiler verdiklerini fark ettiklerinde onlara rol model olarak çocuklarında davranış değişikliği geliştirmeye çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Rol model olarak ya da bir işi çocuklarıyla birlikte yaparak onlarla daha olumlu bir iletişim dili geliştirdiklerini bildirmişlerdir. Meriç ve Özyürek (2018a)’e göre çocuğun ailedeki etkileşim sayesinde kazandığı iletişim becerileri ile, dış dünyayla iletişiminin temelleri atılır. Anne babanın olumlu rol model olmasıyla gelişen çocuk, yakın çevresiyle etkili ve sağlıklı iletişim kurar. Downshire ve Grew (2016)’e göre babalar çocuklarında istedik davranışlar ve karakter özellikleri görebilmek için çocukları için iyi bir rol modeli olmalıdır. Meriç ve Özyürek (2018b)’e göre çocuğun sosyal çevresine karşı davranışlarını belirlemede, toplumsal normları öğrenmesinde ailesinin onunla iletişimi sonucunda edindiği beceriler çocuğa katkı sağlayacaktır.

Tablo 5 de katılımcı babalar; aile içi iletişimde iletişim engellerine yönelik düşüncelerini açıklarken emir verme, alay etme, otoriter tavır takınma, üstünlük taslama, açık ve net olmama gibi **çocuğa karşı tutumlarının** iletişimi sekteye uğratacağından söz etmişlerdir. Çocuğun duygu ve düşüncelerini rahatlıkla söyleyememesi, ebeveynleri tarafından bir birey olarak görülmemesi, aile içi iletişimi olumsuz yönde etkilemektedir (Şahin & Aral, 2012). Kandır ve Alpan (2008)'a göre, çocuk-anne-baba arasındaki iletişimin sağlıklı olabilmesi için; ebeveynlerin çocukların görüş ve düşüncelerine değer vermesi, suçlayıcı bir dil kullanma, emir verme, yargılama gibi iletişim engellerini kullanmaması gerekir. Ginott (2020)'a göre çocuklar, ebeveynlerinin kendilerine öğüt verme, eleştirme vb iletişim engellerine karşı öfke duygusu hissettiklerini ifade etmiştir. Arabacı vd. (2022) çalışmalarında çocukla iletişimde olumlu ve demokratik ebeveyn tutumlarının çocukların olumlu sosyal davranışlarını bilişsel becerilerini, mizaç özelliğini, duygu düzenleme becerilerini, anlamlı derecede yordadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 6. Katılımcı babalar, bir babanın çocuğuyla sağlıklı bir iletişim kurmasının çocuğuna olumlu etkileri konusunda çocuğa özgüven ve güven kazandıracağını belirtmişlerdir. Babalar çocuğa sürekli “bence harika bir iş yapıyorsun”, “kusursuz, çok güzel” gibi iletiler vermenin çocuğa etkileri olduğu konusunda çocuğa ego, hayal kırıklığı, mükemmeliyetçilik ve gereksiz özgüven kazandıracığı konusunda ortak düşüncelere sahiptirler.

Çocuklarıyla kaliteli zaman geçiren, onları etkin bir şekilde dinleyen, gelişimleri için gerekli uyarıları veren, demokratik ebeveyn tutumu sergileyen, fikirlerine önem veren, karar alma süreçlerine çocuğu dahil eden anne babalar çocuklarının sosyal ve duygusal gelişimine katkı sağlamaktadır. Ailenin olumlu katkısıyla duygularını ifade ettiğini hisseden bireylerin iletişim becerileri gelişmekte ve kendilerine daha çok güvenmektedirler (Kandır & Alpan, 2008; Küçükkaragöz vd., 2013; Yavuzer, 2016.) Çocuğun ebeveyni tarafından etkin dinlenmesi, çocuğa haz verir. Çocuklar güzel fikir ve duygularla karşılık verir. Ailenin çocukla empati kurarak dinlemesi çocukla olan iletişimini olumlu yönde etkileyerek, çocuğun ileriki yaşantısında sağlıklı, sorumluluk sahibi bir birey olmasını sağlayacaktır (Ereş, 2009; Gordon, 2023). Çocuğun en çok iletişim halinde olduğu anne ve babasının çocuğa olan tutumları ve aile ortamının kalitesi; çocuğun gelecekte özgüveni yüksek, iyi iletişim becerilerine ve özdenetime sahip bir birey olarak yetişmesinde büyük rol oynar (Erden & Üredi, 2009; Üstün, 2020). Bu çalışmayı destekler nitelikte De Coen vd. (2024)'nin çalışmalarında babaya duyulan güvenin çocuklarda daha yüksek öz saygı ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Araştırmaya katılmayı kabul eden babalar çocuğa sürekli “bence harika bir iş yapıyorsun, kusursuz, çok güzel” gibi iletiler vermenin çocuğa etkileri konusunda çocuğa ego, hayal kırıklığı, mükemmeliyetçilik ve gereksiz özgüven kazandıracığı konusunda düşüncelerini ifade etmişlerdir. Çocuk hak etmediği zamanlarda çocuğa olumlama yapılmamasının, çocuğun gerçeklik algısını zedeleyeceğini, aynı olumlama sosyal çevrelerinde bulamadıklarında hayal kırıklığı yaşayacaklarını, gereksiz pekiştirme kullanılması çocuğun kusursuz işler yaptığını düşünüp mükemmeliyetçiliğe neden olacağını, her işi kusursuz yaptığını düşünen çocukların ilk başarısızlığında ise hayal kırıklığı yaşayacağını düşünmektedirler. Salim (2022)'e göre aile desteği alarak büyütülen çocuklar yetişkinlikte kendilerini mutlu ve güvende hissederler. Arabacı vd. (2022) anne babaların sağlıklı iletişim konusunda bilinçli olmaları, iletişimi oluşturan öğeleri bilerek ve bunu aile içi iletişimde uygulamaları sonucunda, çocuklar iletişim kurma potansiyellerini ortaya çıkarabilirler. Bu durum çocukların sosyal ilişkilerinde başarılı olmalarına ve duygu düşüncelerini sağlıklı bir şekilde ifade etmelerine fayda sağlar. Ögel (2014)'e göre ise aile içi iletişimde çocukların olumsuz davranışları üzerine yoğunlaşmak hem ebeveyn hem de çocuğu yıpratır. Çocuğun takdir edilmesi gereken durumlarda hassasiyet göstermek, gerektiği zamanlarda ödüllendirmek önemlidir. Bu tavır çocuğun özgüven gelişimine sosyal çevrenin etkisinden daha fazla katkı sağlar. Dökmen (2019); iletişimde anne baba aktif, çocuk pasif olursa iletişim gerçekleşmediğini ifade ederken Meriç ve Meriç (2022) iletişimin etkili ve sağlıklı bir şekilde devam etmesi için çocukla iletişim içinde olan yetişkinler çocukların iletişim özelliklerine yönelik bir dil kullanarak, çocuğu etkin dinleyerek çocukta öz saygı oluşturabilirler.

Bu çalışmada katılımcı babalar iyi bir iletişimi tanımlarken göz kontağı, net bir dil kullanımının önemli olduğunu bildirmişlerdir. Ayrıca çocuklarıyla iletişimlerinde çocukların olumsuz davranışlarının onları zorladığını ifade etmişlerdir. Çocuklarının sosyal çevrelerinde yaşadıkları iletişim problemlerinde; babaların sorunun nedenini öğrenmek istedikleri, çocuklarına destek oldukları ve öğüt verdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çocuklarına olumsuz iletiler verdiklerini hissettiklerinde babaların çocuklarına olumlu rol model olarak çözüm buldukları; çocuklarına karşı emir verme, alay etme vb. tutumlarının iletişimlerini sekteye uğrattığından bahsetmişlerdir. Bir babanın çocuğuyla sağlıklı bir iletişim kurmasının çocukta özgüven ve güven kazandıracağını fakat çocuğa sürekli sözel övgüler vermenin ise çocukta ego, hayal kırıklığı, mükemmeliyetçilik ve gereksiz özgüven oluşturacağını bildirmişlerdir.

Çalışma sonuçlarından yola çıkılarak aşağıdaki öneriler getirilmiştir.

Araştırmanın verileri en az lisans mezunu, okul öncesi dönemde çocuğu olan, 30-47 yaş arasında babaların iletişim engellerine yönelik görüşleri ile sınırlıdır. Babaların görüşlerinde öğrenim düzeyleri ve yaş özellikleri etkili olduğu sonucuna varıldığından, bu araştırma farklı demografik özelliklere sahip, çocuğu farklı bir yaş grubunda olan babalarla veya çocuğun gelişiminde en büyük katkıyı sunan annelerle de çalışılabilir. Babalar çocukla iletişim konusunda bilgiye sahiptir ancak iletişim engellerine de sahip oldukları, çocuklarıyla iletişimlerinde problemler yaşadıkları görülmektedir. Babaların çocuklarla sağlıklı iletişimlerini desteklemek açısından okullar anne kadar babaları da eğitim sürecine dahil edip; aile katılımı çalışmaları, seminerler, etkinlikler düzenleyebilirler. Nitel araştırma yöntemi ile derinlemesine verilerin toplandığı bu çalışma, literatürdeki boşluğu doldurmak adına iletişim engelleri konusunda ölçek geliştirilerek, nicel araştırma yöntemi ile daha geniş bir örneklem grubuyla çalışılabilir.

KAYNAKÇA

- Aktaş Akgöz, G. (2017). *Baba katılımı ve çocuk uyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi: Anne bekkçiliği ve evlilik uyumunun etkisi* [Yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Arabacı, N. (2011). *Anne-baba-çocuk iletişimini değerlendirme aracı'nin (abçıda) geliştirilmesi ve anne-baba-çocuk iletişiminin bazı değişkenler açısından incelenmesi* [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Arabacı, N., & Ömeroğlu, E. (2016). Anne-baba-çocuk iletişimi değerlendirme aracı'nın (ABÇİDA) geliştirilmesi: Geçerlik güvenilirlik çalışması. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2016 (7), 1-21.
- Arabacı, N., Özyürek, A., & Kahraman, Ö. G. (2022). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Mizaç Özellikleri ve Baba-Çocuk İletişimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 12(2), 656-675.
- Aydın, O., & Baştuğ, İ. (2024). İlkokul Öğrencilerinin İstenmeyen Davranışları Karşısında Öğretmen Tepkilerine İlişkin Öğrenci Görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (59), 373-393. <https://doi.org/10.53444/deubefd.1373029>
- Bağcı Çetin, B. (2024). 4-6 Yaş Çocuklarının Dijital Oyun Bağımlılığı Eğilimlerinin Problem Davranışlarını Yordayıcı Etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi* (60), 1490-1515. <https://doi.org/10.53444/deubefd.1459586>
- Batu, M., Öksüz, B., & Kayacan, Ş. (2024). Dijital yerlilerin ebeveyn algısı: zmet tekniği ile bir analiz. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 73-100.

- Boyukmedar, P. (2022). *İletişim becerileri eğitim programının baba-çocuk iletişimi üzerinde etkisinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi].
- De Coen, J., Verbeken, S., & Goossens, L. (2024). Body dissatisfaction and low self-esteem in elementary school-aged children: the role of media pressure and trust in parent-child relationships. *Frontiers in Psychology*, 14, 1-11. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1228860>
- Çağdaş, A. (2022). *Anne-baba-çocuk iletişimi*. Eğiten Kitap.
- Çağlar, G. (2019). *Anne-baba iletişim özelliklerin 60-66 ay grubu çocukların iletişim becerilerine göre incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Okan Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Çetin, Ş. Ş., & Sertbaş, A. (2024). Okul Öncesi Öğretmenleri ve Okul Yöneticileri Arasındaki İletişim Sorunları. *Premium e-Journal of Social Sciences (PEJOSS)*, 8 (43), 866-881. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12639573>
- Çınar, E. (2022). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48-72 aylık çocukların anne-baba-çocuk iletişim becerileri ile sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin bazı değişkenlere göre incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi].
- Cresweel, J. W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri*. Siyasal Kitabevi.
- Demirtaş Zorbaz, S. (2018). Ebeveyn özyetkinliğinin yordayıcısı olarak ebeveyn-çocuk ilişkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 144-153.
- Derman, M. T. & Başal, H. A. (2013). Okulöncesi çocuklarında gözlenen davranış problemleri ile ailelerinin anne-baba tutumları arasındaki ilişki. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 115-144.
- Dökmen, Ü. (2019). *İletişim çatışmaları ve empati*. Sistem Yayıncılık.
- Downshire, J.& Grew N. (2016). *Nasıl Mutlu ergenler yetiştirebiliriz. Ergenlerle iletişim sanatı*. (A. Tay, Çev.) İş Bankası Kültür Yayınları.
- Erden, M., & Üredi, I. (2009). Öz-düzenleme stratejileri ve motivasyonel inançlarının yordayıcısı olarak algılanan anne baba tutumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(4), 781-811.
- Erdoğan, D. (2022). *Algılanan ebeveyn tutumları ile iletişim becerilerinin depresif duygulanımla ilişkisinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi, Gedik Üniversitesi].
- Ereş, F. (2009). Toplumsal bir sorun: suçlu çocuklar ve ailenin önemi. *Aile ve Toplum Dergisi*, 5 (17), 88-96.
- Erkan, S. (2020). Aile ve aile eğitimi ile ilgili temel kavramlar. Z. F. Temel (Ed.), *Aile eğitimi ve erken çocukluk eğitiminde aile katılımı çalışmaları* (ss.1-34). Anı Yayıncılık.
- Ginott, H. G. (2020). *Anne baba ve çocuk arasında*. Okuyan Us.
- Gordon, T. (2015). *Etkili anne baba eğitiminde uygulamalar*. Profil Yayıncılık.
- Gordon, T. (2023). *Etkili anne- baba eğitimi*. Profil Yayıncılık.
- Gözün Kahraman, Ö., & Yuvacı, M. (2020). Baba katılımı. A. B. Aksoy (Ed.), *Aile eğitimi ve aile katılımı*. (ss. 192-214).
- Gürüz, D., & Temel Eğinli, A. (2015). *Kişilerarası iletişim (bilgiler-etkiler-engeller)*. Nobel Akademik Yayıncılık.

- Işık, E. (2023). Covid -19 sürecinde babaların ebeveynlik düzeylerindeki değişimin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33(1), 289-302. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.1192329>
- Jamal, A., Lorenzetti, L., Jamal, O., Thomas, S., & Mancey, A. (2022). Nurturing father and daughter relationships and family well-being: a community-based transformative initiative. *Pakistan Journal of Women's Studies: Alam-e-Niswan*, 29(1), 1-22. <https://doi.org/10.46521/pjws.029.01.0107>
- Kandır, Y. D. D. A., & Alpan, U. Y. (2008). Okul Öncesi Dönemde Sosyal-Duygusal Gelişime Anne-Baba Davranışlarının Etkisi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(14), 33-38. <https://doi.org/10.21560/spcd.50742>
- Karcı, A., & Topkaya, N. (2023). Ergenlerde anne baba tutumlarının umut ve iyi oluş ile ilişkisinin incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(1), 99-114. <https://doi.org/10.24315/tred.1011910>
- Kartal, H. (2020). Erken eğitim ve destek programları. Z. F. Temel (Ed.), *Aile eğitimi ve erken çocukluk eğitiminde aile katılımı çalışmaları* (ss. 125-180). Anı Yayıncılık.
- Kaya, N., Bayhan, N., & Yeyan, A. (2023). İletişim ve öğeleri. İ.H. Yurdakal (Ed.), *Eğitimde etkili iletişim*. (ss. 9-33).
- Kıray, H. S. (2018). Bireylerarası iletişim yaklaşımı.
- Owen, F., & Bugay, A. (2014). İletişim Becerileri Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2). <https://doi.org/10.17860/efd.95021>
- Küçükkaragöz, H., Canbulat, T., & Akay, Y. (2013). Öğretmen adaylarında atılganlık düzeyi ve iletişim becerileri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(22), 123-133.
- Lamb, M.E. (2010). *The role of the father in child development*. Wiley.
- Lee, Y., Kim, K., Zeng, S., & Douglass, A. (2023). Mother-father relationships and child social-emotional adjustment: mediation through maternal and paternal parenting. *Early Childhood Research Quarterly*, 63, 15-23. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2022.11.001>
- Meriç, A. & Meriç, E. (2022). Çocukluk döneminde iletişim. M. Ö. Danacı (Ed.), *Çocukla iletişim*. (ss.45-67). Eğiten.
- Meriç, A. (2017). *Anne-baba-çocuk iletişimi ile okul öncesi çocukların ahlaki ve sosyal kural bilgileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi, Karabük Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Meriç, A. & Özyürek, A. (2018a). Anne-Babaların Okul Öncesi Dönem Çocuklarıyla İletişimlerinin İncelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(73), 391-411.
- Meriç, A., & Özyürek, A. (2018b). Okul öncesi dönem çocukların ahlaki ve sosyal kural bilgilerinin incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 8(14), 137-166.
- Navaro, L. (2020). *Gerçekten beni duyuyor musun?* Remzi Kitabevi.
- Ögel, K. (2014). *Bağımlı aileleri için rehber kitap: Alkol, uyuşturucu, bilgisayar, sigara ve diğer bağımlılıkları olanların yakınlarına bilgiler*. İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.

- Önder, A., Balaban Dağal, A., & Şallı, D. (2015). 5-6 yaş çocukları için iletişim becerileri ölçeği geçerlik-güvenirlilik çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-13.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Şahin, S., & Aral, N. (2012). Aile içi iletişim. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(3), 55-66.
- Sarısoy, S. (2021). *Erken çocukluk döneminde anne baba çocuk iletişiminin karşılaştırmalı olarak incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi].YÖK Tez Merkezi.
- Selçuk, A. B. (2022). *Her koşulda ebeveynlik*. Epsilon.
- Sezgin, E. (2022). Baba-çocuk ilişkisinin 5-6 yaş grubu çocukların psikolojik dayanıklılıkları ve ebeveynlikte bilinçli farkındalıkları arasında ilişkinin incelenmesi. *Turkish Studies*. 17(2), 273-298. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.55657>
- Tutar, H., & Yılmaz, M. K. (2005). *Genel iletişim kavramlar ve modeller*. Seçkin Yayıncılık.
- Üstün, E. Y. (2020). Etkili aile-okul- toplum ilişkileri. Z. F. Temel (Ed.), *Aile eğitimi ve erken çocukluk eğitiminde aile katılımı çalışmaları* (ss. 185-197). Anı Yayıncılık.
- Uzun, H., Simsar, A. & Karaca, N. H. (2019). Türkiye’de erken çocukluk döneminde baba çocuk ilişkisi konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *e-Kafkas Journal of Educational Research*, 6 (2), 1-8. <https://doi.org/DOI:10.30900/kafkasegt.578894>
- Wever, M. C., Will, G. J., Houtum, L. A.M., Janssen, L. H.C., Wentholt, W. G.M., Spruit, I. M., & Tollenaar, M. S., Elzinga, B. M. (2024). Neural and affective responses to prolonged eye contact with parents in depressed and nondepressed adolescents. *Cognitive, Affective, & Behavioral Neuroscience*, 24(3), 567-581. <https://doi.org/10.3758/s13415-024-01169-w>
- Yağan Güder, S., & Ata, S. (2018). Father involvement, gender perception and children's gender stereotypes. *Universal Journal of Educational Research*, 6(8), 1637-1646.
- Yavuzer, H. (2016). *Çocuk eğitimi el kitabı*. Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In early childhood, the child's communication with his/her parents, with whom he/she interacts most intensively, is effective in determining the quality of his/her communication with his/her friends and close environment. In this study, it is aimed to examine the opinions of fathers with 48-72-month-old children about communication barriers. The sample of the study consists of 15 fathers with 48-72 month old children with different demographic characteristics residing in Selçuklu District of Konya Province. Within the scope of the study, a voluntary consent form was obtained from the fathers, and information about the participant fathers' age, education level and occupation was obtained with the Personal Information Form. The “interview form” consisting of semi-structured questions was used in order to get opinions on communication barriers. The aim of the study was to examine the views of fathers with children aged 48-72 months on communication barriers. For this purpose, the following questions were sought to be answered.

1. How are the situations of fathers with 48-72 month old children having communication barriers?
2. What are the views of fathers with children aged 48-72 months on communication barriers?

Method

Phenomenological design, one of the qualitative research methods, was used in the study. Data were collected through audio recordings or semi-structured interviews conducted through an online program. In the creation of the interview form, which included questions about communication barriers in fathers' communication with their children, a literature review was carried out first. It consists of 10 questions in total, 2 initial, 7 content and 1 supplementary question. The study data were analyzed using the content analysis technique. The data were re-read by the researchers and general codes were created. Themes have been created as a result of the evaluation of the codes, which were identical in meaning and repetitive, using the inductive method.

As a result of the study, four themes were identified: "Identification, Analysis, Attitude and Outcomes".

Results and Discussion

In the theme of identification: Eye contact, clear language, negative behaviors;

Analysis theme: Learning why, being supportive, giving advice, role modeling; Attitude theme; attitude towards the child; Outcomes theme: Self-confidence, trust, ego, frustration, perfectionism and consists of unnecessary self-confidence codes. As a result of the data obtained, while defining a good communication, the participant fathers stated that they believed that the eyes were involved in the communication process in body language and that communication by making eye contact would be more effective. Fathers stated that their children exhibited negative behaviors such as insistence, spoiling, crying, shouting, stubbornness, aggressiveness, ignoring, and sulking in the face of the problems they encountered during the communication process with their children. Your child came home crying from school and said "Dad, my friends made fun of me at school today". When asked what would you do to help him/her, the majority of the participant fathers stated that they wanted to find out the reason for the mocking child's behavior. Some fathers stated that they would support their children to feel better by encouraging them when a friend teased them. It was observed from the fathers' statements that they gave advice in their communication with their children. Based on some of the statements of the participant fathers, it was concluded that when they felt that they were giving negative messages to their children, they tried to develop behavioral change in their children as role models.

While explaining the participant fathers' thoughts on communication barriers in family communication, they mentioned that their attitudes towards the child such as giving orders, mocking, having an authoritarian attitude, showing superiority, and not being open and clear would hinder communication. Participant fathers stated that the positive effects of a father's healthy communication with his child would give the child self-confidence and trust. They reported that in some types of communication the child will have an unnecessary ego, perfectionism and unnecessary self-confidence. Participant fathers mentioned the importance of making eye contact and using clear language when describing good communication. In the preschool period, the importance of making eye contact with children by getting down to their eye level cannot be denied in effective communication. In this case, fathers think that in addition to verbal language, effective non-verbal body language is also important in communication. When parents talk by leaning at the height of the child and making eye contact by looking into his eyes, listening to the child makes the child feel that he is valued by his/her parents. Fathers stated that the problems they encountered during the communication process with their children were negative behaviors such as insistence, spoiling, crying, yelling, stubbornness, being aggressive,

ignoring, and sulking. Participant fathers suggested solutions such as encouraging their children in a situation where it is assumed that their children are teased by their friends at school, helping the child to solve the problem on his/her own, making the child feel valuable, calming him/her down, making him/her ask for help from an adult, and finding out how the child feels in such a situation. Therefore, it was concluded that they were united in learning the reason for the teasing friend's behavior, giving advice and supporting the child. It was concluded that when the participant fathers felt that they were giving negative messages to their children, they tried to develop behavioral change in their children by being role models for them. While explaining their thoughts on communication barriers, the participant fathers mentioned that their attitudes towards the child such as giving orders, mocking, having an authoritarian attitude, showing superiority, and not being open and clear would hinder communication. Participant fathers stated that a father's healthy communication with his child would give the child self-confidence and trust.

The fathers who agreed to participate in the study stated that they thought that constantly giving messages to the child such as "I think you are doing a great job, you are perfect, very beautiful" would cause ego, disappointment, perfectionism and unnecessary self-confidence in the child.